

EDITORIAL

Každý autor má své vlastní tempo psaní. Někdo sází řádky s udivující strojovou rychlostí, jiný ze sebe páčí každé slovo, jako kdyby byl nemotorným vyšetřovatelem vyslychajícím sám sebe. Další rychlosti dovedně kombinuje: text nejprve vychrlí jako hrubý sopečný materiál a až po zchladnutí jej trpělivě opracovává do finálního tvaru.

Rychlost psaní není vždy věcí volby. Dokončení textu notně urychlí třeba termín redakční uzávěrky, blížící se konec grantového projektu, studia či lhůty stanovené pro habilitaci. Na inspiraci termínem není nic špatného.

Někdo bez časového tlaku nenapíše nic, a tak si jej dokonce vytvoří uměle. Přinucen okolnostmi našel Ray Bradbury (BRADBURY, R. *Zen a umění psát*. Pragma, 1998, s. 83) možný způsob, jak se vybičovat k chrlení znaků umělými mikrotermíny: „*Nakonec jsem to správné místo našel – byla to místnost pro psaní na stroji v suterénu knihovny Kalifornské univerzity v Los Angeles. Tam stálo ve vyrovnaných řadách asi dvacet nebo víc starých remingtonek a underwoodů, které se pronajímaly za niklák na půl hodiny. Vhodili jste svůj niklák, časoměřič tikal jako blázen a vy jste zuřivě psali, abyste byli hotovi dřív, než půlhodina uplyne. Tak jsem byl nadvakrát vyháňán. Dětní z domova a časoměřičem psacího stroje, který mě nutil k maniakálnímu písarskému výkonu.*“

Bradbury psal povětšinou neodborné texty. U odborného textu oceníme, že nevzniknul během několika hodin či dnů. Věta „*psal jsem ten článek více než půl roku*“ není v odborné komunitě vnímána jako sebekritika, naopak. Pomalost máme obvykle spojenou s hloubkou a poctivostí, zatímco rychlost evokuje povrchní a odbytou práci. Po povrchu se totiž pohybujeme bez obtíží, to až hloubka žádá zpomalení. Želva ti o cestě řekne víc než zajíc (Khalil Gibran).

Odráží se to třeba v tom, že Goetheho radost z prvního vydání Werthera vnímáme jako cennější než radost bloggerky z „lajků“ pod fotkou její snídaně (vnitřnímu dávkovači dopaminu je to ovšem zcela jedno).

Potíže s pomalostí vznikají tam, kde jde o pomalost „zadlužující“ – extrémním příkladem může být pomalost kuchaře připravujícího pokrm člověku, který umírá hladu. Jeden můj kamarád a kolega z fakulty starosvětsky vychází z toho, že předtím, než člověk něco napíše, má si nejprve přečíst vše, co o tom bylo napsáno. Taky má za to, že člověk by měl více přečíst než napsat. Hodně proto čte. Má syna. Když v první třídě učitelka zjišťovala zaměstnání rodičů, jeho syn nebyl schopen vysvětlit, co že tatínek vlastně dělá (ty obtíže byly dobře vidět na Noci Andersena v naší fakultní knihovně, když měly děti namalovat

tatínka/maminku v práci; výsledkem byly variace na jedno opakující se nudné téma – osoba sedící u počítače). Na výzvu učitelky, která to stále nevzdávala, kolegův syn popsal, co táta dělá: celý den sedí doma a čte si. Učitelka na tento popis poctivě pomalého akademického pracovníka viděného očima bezradného dítěte zareagovala tak, že do kolonky „zaměstnání“ u otce napsala: NEZAMĚSTNANÝ.

Děti takto „nezaměstnaných“ se pak těžko dostávají od počítačů a virtuálního světa. Své otce hledají přeci na správném místě: tam, kde je ztratili.

Josef Kotásek